ప్రథమజ్వాల

వింజమూరి పార్థసారథి గారు

౧

గవర్నరుపేటలో సామాన్యంగా సోమసుందరమును ఎరగనివాళ్లు లేరు. అతనందరికీ వింతగా కనపడేవాడు. సౌమ్యస్వభావుడైనా చిన్ననాటినుంచీ ఎప్పుడూ ఇల్లు పట్టక తిరుగుతూ ఉండేవాడు. అతనికి సావాసా లెక్కువ. ముఖ్యంగా అతను లక్ష్మీకాంతముగదికి తరుచుగా వెళ్లుతుంటాడు.

లక్ష్మీకాంతము ఒంటరిగా వచ్చి బెజవాడలో చదువుకుంటున్నాడు. పెద్దవాళ్లు కోపపడతారనే భయము లేకపోవడముచేత పగలంతా పదిమంది స్నేహితులను చేర్చి చీట్లాడుతూ కాలము గడిపేవాడు.

వేసంగి ప్రవేశించింది. పొద్దుటిపూట స్కూలు పెట్టినారు. ఎండలు చిటపట లాడుతున్నవి. ఎట్టిటి యెండలో కూడా మన సుందరము ఆ చీట్లాడేచోటికి రోజూ పన్నెండు కొట్టేటప్పటికి హాజరయ్యేవాడు. కాని పాపమతనికి చీట్లాడడము బొత్తిగా రాదు. బస్తీలో పుట్టిపెరిగి ఇంగ్లీషు చదువుకుంటూ చీట్లాట రాకపోవడము తోటివాళ్లకు కేవలము హాస్యాస్పదంగా కనపడేది. వాళ్లంతా సోమసుందరాన్ని చీట్లాడ లేనందున ఎగతాళి చేస్తూఉన్నా, అతను మాత్రము రోజూ అక్కడికి వెళ్లి వాళ్లాడుతుంటే కాస్తసేపు ఊరికే చూస్తూకూచుని తర్వాత మరి ఒక స్నేహితుని ఇంటికి వెళ్లుతూ కాలము గడుపుతూ ఉండేవాడు.

మన చీట్లపేకక్లబ్బుకు అవతలి ఇంట్లో మాధవరావు ఉంటున్నాడు. అతనికి శ్రద్ధ పోకడలేమీ తెలియవు. ఎప్పుడూ చదువేమో తానేమో అన్నట్లు సంచరిస్తూ ఉంటాడు. చీట్లాటలో ఆరితేరినవాడే. ఐనప్పటికీ అతను లక్ష్మీకాంతం ఇంట్లో క్లబ్బులో మెంబరుగా చేరలేదు. ఓర్చలేనితనమువల్లనో మరి ఎందువల్లనో కాని, కొంతమంది మాధవరావు పెద్దమనిషితరహాఅంతా వట్టి టక్కరుతన మనేవాళ్లు.

ఆ వైశాఖమాసములో ఎండలూ గాడ్పులూ తీవ్రంగా ఉన్నవి. వడదెబ్బకు పాపము కొంతమంది పసిపిల్లలుకూడా పోయినారు. ఒకనాడు మధ్యాహ్నము సోమసుందరము భోజనము చేసుకుని, లక్ష్మీకాంతము గదికి వచ్చినాడు. లోపల చాపలు వేసుకొని లక్ష్మీకాంతమూ స్నేహితులు ఆటన్లు ఆడుతున్నారు. ఒకడు ఆట అన్నాడు. అడ్డు అన్నాడు ఇంకొకడు. ఆట షరతు పైషరతులదాకా పెరిగి పోయింది. దిగుడుచెయ్యివాడు గంభీరంగా ముక్కదిగినాడు. ఆట అనర్గళంగా సాగిపోతున్నది. అంత పట్టున వాళ్లు ఆడుతున్నప్పటికీ సోమసుందరము లోపలికి రాగానే సభవారంతా ఫక్కున నవ్వి

నారు. ఎందుకు నవ్వినారో సోమసుందరానికి అర్థము కాలేదు. అతని మనస్సు పువ్వువలె కోమలమయినది. ఎప్పుడయినా స్నేహితులు ఎగతాళి చేస్తే అతను ముఖము చిన్నపుచ్చుకొనేవాడు. అతనికి కష్టముగా ఉన్నకొద్దీ తోడివాళ్లు ఎక్కువ ఎగతాళి చేస్తూ ఉండేవాళ్లు. కాని ఆరోజున మరీ అతని కది దుర్భరమైనది. అక్కడ ఉండలేక బయటికి వచ్చి వడగాడ్పు తోలుతూ ఉన్న పంచలో అరుగుమీద కూచుని శూన్యభావంతో ముందువైపుకు చూస్తూ ఉన్నాడు.

అట్లా చూస్తూ ఉండగా సుబ్రహ్మణ్యమనే కుర్రవాడు మాధవరావు ఇంటివైపు రావడ మతనికి కనపడ్డది. సుబ్రహ్మణ్యమూ సోమసుందరమూ మూడవఫారంవరకూ బెజవాడ హిందూ హైస్కూలులో కలిసి చదువుకున్నారు. కాని ఈమూడేళ్లనుంచీ చెడు సావాసాలవల్ల సుబ్రహ్మణ్యము సరిగా బడికి పోక చదువులేకుండా తిరుగుతూ ఉన్నాడు. అతన్ని చూడగానే షుమారు పందొమ్మిదేళ్ల ప్రాయమువాడని తెలుస్తుంది. కొంచెము ఎర్రనివాడే. అయినప్పటికీ అందగాడని చెప్పడానికి వీలులేదు. కాని అతనికిమాత్రము ఆవిషయమున అనుమాన మణుమాత్రమైనా లేదు. మరీ ఈమధ్య పిలకజుట్టు కత్తిరించుకుని క్రాపింగు పెట్టుకొన్నప్పటి నుంచీ తన ముఖానికి వికాసము హెచ్చినదనీ అసలునూ తనజీవమే వచ్చినదనీ అద్దంలో మాటిమాటికీ చూసుకుని ఆనందించేవాడు.

సుబ్రహ్మణ్యము మాధవరావింటికి రావడ మారంభించి కొద్దిరోజులే అయింది. అదివరలో వాళ్లకిద్దరి విశేషంగా స్నేహ మున్నదని మాత్రం చెప్పలేముకాని ప్రస్తుతము రోజూ అతను మాధవరావుగారింట్లో కనపడతాడు. ఇవ్వాళ చక్కగా తలదువ్వుకొని పచ్చటి రాజమండ్రిసిల్కు ఉత్తరీయము కమ్ములుతీర్చి డాబుగా కనపడేట్లు కప్పుకొని, కొత్తగావస్తున్న కోరమీసాలు దువ్వుకుంటూ తాంబూలము నములుతూ మాటిమాటికీ చెయ్యిపెట్టి క్రాపింగు సద్దుకుంటూ వస్తూఉంటే సుబ్రహ్మణ్యము బహు వింతగా కనపడ్డాడు. వేషమంతా మారిపోయింది. అదేమి, నడకకూడా మారిపోయిందే! వానికోడిపుంజు నడకా అదీ చూడగానే సోమసుందరానికి నాటకములో వచ్చేవేషాలు జ్ఞాపకము వచ్చాయి.

సోమసుందరానికి పదిహేనేళ్లకంటె ఎక్కువ ఉండవు వానిముఖంలో ఒక విధంగా అమాయకత్వము కనుబడుతుంది. అయినప్పటికీ తెలివితేటలకూ ఊహలు తక్కువలేవని అంతా అనుకునేవాళ్లు. మాధవరావింట్లోకి పోతున్న సుబ్రహ్మణ్యునిచూచి అతను నవ్వినాడు. సుబ్రహ్మణ్యము ఏమీ మాట్లాడక అతనివైపు కొరకొరలాడుతూ చూస్తూ లోపలికి వెళ్లినాడు. సోమసుందరము అరుగుమీదనే కూచుని మళ్లీ శూన్యదృష్టితో ముందువంక చూస్తున్నాడు. అట్లా చూచేప్పు డతని పెదవులు చిరునవ్వుతో విక

సిస్తవి; కళ్లు కలవరిస్తున్నట్లు కనపడి చూచే వాళ్లను ముగ్ధులను చేస్తవి.

సుబ్రహ్మణ్యము మాధవరావు ఇంట్లోకి వెళ్లి రెండునిముషము లయింది. సోమసుందరు డేదో పరధ్యానంగా కూచుని ఉన్నాడు. ముందుకు సూటిగా చూస్తూఉన్న అతని దృష్టు లేలనో మాధవరావింటి వైపు మరలినవి. మెరుపు మెరసినంత సేపులో అతని కంటికి పచ్చని రుమాలు గాలిలో ఎగరవేసి ఎవరినో పిలుస్తున్నట్లు కనపడ్డది. సోమసుందరుని ధ్యానం మరలినది. ఉన్నట్టే ఉండి ఎదుటింటి వైపుకు చూపులు మరలించినాడు. అప్పుడు వానికళ్లకు చక్కని మెరుపుతీగవంటి ఒకానొక బాలిక సొగసుగా సింగారించుకొంటూ ఆయింటి కిటికీవద్ద కానవచ్చినది.

ఆ మేడలో స్వామినాథయ్యరుగారు ఉన్నారు. ఆయన కోయంబుత్తూరువాడయినప్పటికీ తెలుగు జిల్లాలోనే చాలాకాలము నుంచీ ఉద్యోగం చేస్తూ ఉన్నందువల్ల తెలుగు రకంగానే ఉంటాడు. ఆయన పిల్లలుకూడా తెలుగుదేశములోనే పుట్టి తెలుగుబళ్లలోనే చదువుకుంటూ ఉండటము చేత వాళ్లు మనపిల్లలవలెనే తెలుగు చక్కగా మాట్లాడుతారు. ఆయనకు ఆడపిల్ల ఒక్కతే. ఒకసారి వాళ్లంతా స్వదేశము చూడడానికి వెళ్లినప్పుడు తాతగారూ వాళ్లంతా అరవమే మాట్లాడడము విని అప్పటికి అందరిలోకి చిన్నదైన కమల, 'ఏమిటీ, ఈ అరవగోడూ' అన్నందుకు వాళ్లతాతగారామెను తనజీవితకాలములో క్షమించలేదట. ఆమెకు ఇప్పుడు పదమూడు సంవత్సరాల ఈడు ఉంటుంది. దక్షిణాదిస్త్రీలు ఎప్పుడూ కొర్నాటి చీరెలు కట్టుకుంటూ రెండుమూడు బట్టలతోనే కాలము గడుపుతూ ఉంటారని మనవేపున అంతా అనుకుంటారు. ఒకవేళ ఆమాట నిజమైనప్పటికీ కమల కొర్నాటిచీరలు మాత్రమే కట్టుకోక బొమ్మరంగు చీరెలు, ఊదారంగు సిల్కుచీరెలు రకరకాలవి కట్టుకొని ఎంతో నాజూకుగా ఉండేది. ఆడనలుసు ఒక్కతే కావటముచేత తల్లితండ్రులు ఆమె అడిగినదల్లా కొంటూ గారాబముగా చూచుకునే వాళ్లు. ఇంకా పసితనము పూర్తిగా వదలక పోవటమువల్ల ఆమె ముచ్చటగా ఇంట్లో ఇటు అటు తిరుగుతూ ఉండేది.

మంచి గౌరవముగలవంశములో జన్మించిన పదుహేనేళ్లకుఱ్ఱవానికి లోకానుభవము చాలా తక్కువగా ఉంటుంది. అది మంచీ చెడ్డా బాగా తెలియని ఈడు. అందులో భయభక్తులతో పెరిగిన సోమసుందరానికి ప్రపంచములో జరిగే విచిత్రకార్యాలు ఏమి తెలుస్తవి? అయినప్పటికీ విద్యావంతుల కుటుంబములో జన్మించినహేతువున అతని బుద్ధి కుశాగ్రమయినది. అందులో మనస్సుకు కూడా వికాసము అప్పుడే కొద్దిగా ఏర్పడుతున్నది.

పక్కఇంటిలో సుబ్రహ్మణ్యము ఉత్తరీయము ఎగరవేయడమూ ఎదుటిమేడలో అప్పుడే చక్కని మెరుపుతీగవంటి ఒకానొక బాలిక సింగారించుకుంటూ కిటికీవద్ద కానరావడమూ చూడగానే సోమసుందరుని మన

స్సులో ఏదో సందేహము ఏర్పడినది. బాగుగా చూచినాడు. చక్కగా ఆలోచించినాడు. కొంతసేపు పస్తాయించి అరుగుమీాద నుంచి దిగి ఇహ ఆరోజు స్నేహితుల ఇళ్లకు వెళ్లకుండా సరాసరి ఇంటికి వెళ్లిపోయినాడు

కొంతకాలము గడిచినది. సోమసుందరుడు లక్ష్మీకాంతమింటికి మామూలుగానే వస్తున్నాడు. మాధవరావింటికివచ్చే సుబ్రహ్మణ్యము వేషము ఆరోజుకారోజుకు విచిత్ర మవుతున్నది. అతను అంత సంపన్నుడు కాడు. మునుపు మురికిగుడ్డలు కట్టుకుని వీధులవెంట తిరిగేవాడు ఇప్పుడు పూట కొకరకము దుస్తులు ధరిస్తున్నాడు. పొద్దున పూట విస్త్రీమల్లు కట్టి షట్టుచొక్కా తొడిగి పైన పచ్చని రాజమండ్రీసిల్కు వేసుకొంటే సాయంత్రానికి అవి తీసివేసి జరీపంచె కుచ్చి కట్టుకుని, పిండిపెట్టి గ్లాసువలె నున్నగా విస్త్రీ చేసిన కప్పులుగల లాంకొాతు చొక్కా తొడుక్కుని నడుముకు వలిపెపు ఉత్తరీయము బిగించి మాటిమాటికి స్వామినాధయ్యగారి ఇంటివేపు తనగుంట కళ్లతో చూస్తూ తెచ్చిపెట్టుకొన్న కొత్త నడకలతో మాధవరావు దగ్గఱకు వచ్చి పోతుంటాడు. ఇక అతను క్రాపింగు దువ్వే పద్ధతులకు అంతేలేదు. ఒకసారి జుట్టు అంతాపైకి దువ్వి విశాలమైన నుదురు కలవానివలె కనపడతాడు. ఇంకొకసారి ముందుకు దువ్వి ప్రబంధస్త్రీల ముంగురులు జ్ఞప్తికి తెప్పిస్తూ ఉంటాడు. మరొకసారి వెంట్రుకలు పక్కకు వంకెలు వంకెలుగా దువ్వి గంగాతరంగములు శిరస్సున ధరించిన సాంబదీశ్వరుని అవతారమువలె ఉంటాడు. ఇక వాడు వాడుతున్న తలనూనెలకు, అత్తర్లకు లెక్క లేనే లేదు. సీతాకోకచిలుకవలె ఉంటున్నాడు.

౨

మండు వేసంగి వెళ్లిపోయినది. వానలు జోరున కురవడ మారంభించినవి. వానాకాలములో గవర్నరుపేటలో కూడా రోడ్లు బొత్తుగా బాగుండవు.ఎక్కడచూచినా బురద. రోడ్డుమీాదనే గుంటలు పడి నీళ్లతో నిండుకుంటవి. రోడ్డు మధ్యనున్న చెట్లు సుఖప్రదంగా నీడ ఇచ్చినప్పటికీ ఇప్పుడుమాత్రము వాన వెలిసినతర్వాతకూడా చిటపట చినుకులు రాలుస్తూవీధులలో సంచరించేవాళ్లకు చికాకు కలిగిస్తూ ఉన్నవి.

బెజవాడలో సహాయ నిరాకరణోద్యమము ప్రజ్వరిల్లుతున్నది. గాంధిమహాత్ముడు దేశీయనాయకులతోవచ్చి వెళ్లి ఎంతోకాలము కాలేదు. పెద్దలూ, పిన్నలూ, బాలురూ, బాలికలూ రకరకాల ఖాదీబట్టలు కట్టుకొని వూళ్లో అన్నిమూాలలా కన్నులపండువుగా కనబడుతున్నారు.

సోమసుందరము పెద్దవాళ్ల భయంచేతనో, చదువుమీాదనున్న ఆసక్తిచేతనో పాఠశాలా బహిష్కారముమాత్రము చేయలేదుకాని ఖాదీబట్టలే కట్టుకునేవాడు. ఒకనాడతను కొత్తబట్టలు కుప్పడము అంచువి కట్టుకొని అనేకమైనరంగులు గలిగి పేముతో చేయబడ్డ చక్కని స్వదేశపుగొడుగు వేసుకొని విలాసంగా తిప్పుకుంటూ లక్ష్మీకాంత

మింటికి వచ్చినాడు. కాని లక్ష్మీకాంత మింట్లో లేనందున స్నేహితులతో కొంతసేపు కాలక్షేపము చేయకుండా ఊరికే ఇంటికి తిరిగి వెళ్లడానికి మనస్సు ఒప్పక నెమ్మదిగా వెళ్లి పోతున్నాడు. కాస్తదూరము సాగిపోగానే మాధవరావు ఎదురయినాడు. అతను సోమసుందరాన్ని చూడగానే, 'ఒరే! పాముకోళ్లు తక్కువేకాని కాశీకి వెళ్లుచున్న స్నాతకపు పెళ్లికొడుకులాగా ఉన్నావురా!" అని ఎకసక్కెమాడినాడు. పుష్పకోమలుడైన సోమసుందరుడు సిగ్గుపడి నవ్వగా అతనిమనోహరనేత్రములలో సౌందర్యము వెల్లివిరిసింది.

సోమసుందరుడు వీధివెంట నడుస్తున్నప్పుడు అతని లేడికళ్లు ఎక్కడా నిలవక ఊరికే సంచరిస్తూ ఉంటవి. అప్పుడతనిని చూచేవాళ్లకు ముచ్చటగా ఉంటుంది. 'మన సోముడికళ్లు మనఇంట్లో అందరి వాటికంటె అందంగా ఉంటాయి," అని అతని అక్కచెల్లెళ్లు అంతా అనేవాళ్లు. పూపవయస్కుడైన అతని కామాటలు ఎంతో ఆహ్లాదము కలిగించేవి. శుష్కప్రియాలు పల్కే భర్త్రాజుల స్తోత్రాలకే లోకానుభవము కలవాళ్లు కూడా ఉబ్బితబ్బిబ్బులవుతున్నప్పుడు హృదయపూర్వకంగా వాళ్లు ఆమాటలు అన్నప్పుడు సోమసుందరము పొంగడములో ఆశ్చర్యమేమున్నది? అతని కన్నులే కాక రూపము కూడా మనోహరమైనది. పచ్చని బంగారము వంటి చాయ. కొంచెము ఈడుకు మించిన పొడగరియై మనోజ్ఞమైనలతవలె సుకుమారముగా ఉంటాడు. ఈరోజున మరీ ఆవిచిత్రమైన గొడుగూ చక్కని అంచుల కొత్తఖాదీ బట్టలూ కట్టుకొని వెళ్లుతుంటే జగన్మోహనంగా ఉన్నాడు. కాబట్టి మాధవరావన్న మాటలలో వింత ఏ మున్నది!

తర్వాత కృష్ణాతీరాన చల్లగాలికి తిరుగుదామని వాళ్లిద్దరూ బయలుదేరి పోతున్నారు.

వాళ్లు నాలుగడుగులు సాగిపోగానే, చక్కని మబ్బురంగుచీరె కట్టుకుని కళ్లనిండా కాటుక తీర్చి, ఎఱ్ఱ కలవలవంటి పాదాల మీద పసుపు ముద్దు గొలుపుతూ ఉండగా ఒయ్యారముగా అడుగులు వేసుకుంటూ వస్తున్నకమల ఎదురైంది. పేరంటము చేసే ఆడపిల్లలను చూడడము ప్రతివాళ్లకూ నిర్వ్యాజమైనఆనందము కలిగిస్తుంది. సోమసుందరానికి పుట్టుకతోనే సౌందర్య తృష్ణ ఉన్నది. ఆకమల ముగ్ధమనోహరరూపము చూడగానే అతనిలో అప్పుడు నిర్వికారమైన ప్రేమభావ ముద్భవించి ఉల్లాసముకలిగించింది. వాళ్లు రావడము చూచి కమల పక్కగాతొలిగి పోతున్నది. సోమసుందర ఆపిల్లవంక చూచి మాధవరావుతో, "ఈ అమ్మాయి స్వదేశీ వస్త్రాలు వేసుకుంటే ఇంకా ఎంతబాగుంటుంది!" అని కమలకు వినబడేటట్లుగా పలికి ముసిముసి నవ్వులు నవ్వినాడు. కమలకు అప్పుడే సిగ్గు కాస్త తెలుస్తున్నది. ఆమాట లామె వినగానే సిగ్గుతో తలవంచుకుని కొంత దూరము నడిచి సోమసుందరమువంక ఓరచూపొకటి విసిరింది. సోమసుందర మది చూచినాడు.

"......కమలయెదురైంది.........పక్కగా తొలగి......సోమసుందరము వంక ఓరచూపొకటి విసరింది"

పొంగిపొరలుతున్న కృష్ణవేణిమీదుగా మలయమారుతమువచ్చి వాళ్ల దేహములను చుంబనముచేసినది. దగ్గరనున్న వేపచెట్టునుంచి పళ్లు జలజల రాలినవి. ప్రపంచమంతా సోమసుందరునికంటికి నూతనశోభతో కాన వచ్చింది. పక్కనున్న కాలవమీదనుంచి పల్లెవాని ప్రేమపాట వాళ్లకు కర్ణపర్వమైనది. అప్రయత్నంగా సోమసుందరుని పెదవులవెంట పున్నాగరాగము వెలువడినది. మందవాయువుతో శ్రుతి కలిసి అతనిరాగము అవ్యక్తమాధురి ఒలికింది. ఎగతాళి చేయ బోతున్న మాధవరావు కూడా ముగ్ధుడై పోయినాడు.

3

సోమసుందరమూ సుబ్రహ్మణ్యమూ ప్రతి రోజూ మాధవరావు ఇంట్లోగాని ఆ సమీపం లోగానీ కలుస్తూన్నందువల్ల ఉభయులకూ చిన్ననాటి పరిచయము వృద్ధి పొందుతున్నది. ప్రతిరోజూ సాయంకాలము ఇద్దరూ కలిసి ఇటు అటు షికార్లు చేస్తూ ఉండేవాళ్లు. కమల కనపడ్డప్పుడల్లా సుబ్రహ్మణ్యము వికారచేష్టలు చెయ్యడమూ సోమసుందరుడసహ్యాంచుకోవడమూ జరుగుతూవచ్చాయి. సాయంసమయమందు చక్కని దుస్తులు ధరించి వాళ్లిద్దరూ ఒకరితోఒకరు కులాసాగా కబుర్లు చెప్పుకుంటూ అయ్యరు గారింటివేపు చూపులు మరలించి చూస్తూ ఉండేవాళ్లు. కమలమ్మ మనస్సును వీళ్లు ఆకర్షించినారని చెప్పలేము కాని వీళ్లాదారిన వెళ్లినప్పుడల్లా ఆమె ముస్తాబై నిత్యము కంటబడేది. దూరదృష్టి సూక్ష్మాలోచనా లేని సుబ్రహ్మణ్యము తన అందం చందం చూచి కమల భ్రమించుకూ ఉందని తలంచి మురుస్తూ ఉండేవాడు. సోమసుందరునిహృదయంలో ఈగోడే లేదు. చక్కనివస్త్రలనూ చక్కని మనుష్యులనూ చూడడమతనికి సరదా. కాబట్టి సౌందర్యరాశి ఐన కమల అతన్ని ఆకర్షించింది.

అది మంగళవారము సాయంకాలము. సోమసుందరము బడినుంచివచ్చి పుస్తకాలు ఇంట్లోపడేసి కమలాదర్శనమునకై వెళ్లినాడు. ఆమెను ఒక్కరోజు చూడకపోతే అతనికితోచేదికాదు. సూర్యాస్తమయము అప్పుడే కాబోతున్నది. కమలమ్మ వాకిట్లో గుమ్మముదగ్గర చాపవేసుకొని వీథివైపు తలపెట్టుకొని పడుకొని ఉన్నది. సోమసుందరు డాదారిన వెళ్లుతూ "సుబ్రహ్మణ్యము!" అని కేకవేస్తూ కమల వంక తిరిగి చూస్తూ ఉన్నాడు. కమల అతనికంఠస్వరము విని కాబోలు, లేవకుండానే తలఎత్తి సోమసుందరము వంక చూచింది. అతనుకూడా ఆమెవంక చూచినాడు. ఇద్దరిచూపులూ కలిసినవి. సోమసుందరు డుల్లాసపూరితుడైనాడు. చీకట్లు ప్రపంచమున అల్లుకోసాగినవి. ఆహారార్థము పోయిన పక్షులు తమ కాంతలను కలుసుకొనవలెననే వ్యగ్రభావంతో గూళ్లకు చేరుకుంటున్నవి. సోమసుందరుడు ఇంటికి మరలిపోయినాడు.

ఇది జరిగిన కొన్నిరోజులకే ఒకనాడు సోమసుందరము చేత పుస్తకాలు పట్టుకుని బడికి వెళ్లుతూ తలవనితలంపుగా సుబ్రహ్మణ్యమును కలుసుకున్నాడు. వీళ్లిద్దరూ సాగిపోతూ ఉండగా దూరమునుండి ఎదురుగా వస్తూఉన్న కమలమ్మ కనబడ్డది. శాలువ అంచు ఖాదీచీరె కట్టుకుని నవ్వుముఖంతో చేతిలో కరేపాకు విలాసంగా ఇటుఅటు తిప్పుతూ మనోహరంగా వస్తున్నది. వర్షము కురిసి ఉండడమువల్ల రోడ్డంతా ఎండీ ఎండని బురదతో నిండి ఉన్నది. పాము మెలికెలు తిరిగి ఉన్న ఆ సన్నని కాలిదారిగుండా ఆమె జాగ్రత్తగా వస్తూఉంటే నాగకన్యకలు సోమసుందరానికి జ్ఞప్తికి వచ్చినారు. కవితాత్మకలవాడగుటచేత అతను ఆమెలావణ్యమును సుబ్రహ్మణ్యం వంక తిరిగి వర్ణింప సాగినాడు.

"...సుబ్రహ్మణ్యము:—కమలమ్మను హఠాత్తుగా చేయిపట్టుకున్నాడు. కమల ముఖము చిట్లించుకొని ధుమధుమలాడుతూ......చేయివిదిలించుకొన జూచుచున్నది."

మొద్దు సుబ్రహ్మణ్యము పరవశుడైనాడు. "కమలమ్మను చేయిపట్టుకుని పలకరించేదా?" అని సోమసుందరాన్ని అడిగినాడు. సోమసుందరము భయముతో "వద్దు, స్త్రీ సౌశీల్యము కాపాడవలసినది" అని కఠినంగా చెప్పినాడు.

ఒక్క నిముషకాలములో కమల వాళ్ల సమీపానికి వస్తుంది. నిముషము గడిచినది. సోమసుందరము కాలిబాటనుంచి పక్కకు బురదలోకి దిగినాడు. సుబ్రహ్మణ్యము కదలలేదు. ఉద్రేకముతో అతనిదేహము కంపిస్తున్నది; ముఖ మెఱ్ఱబారినది; చెమటలు పోస్తున్నవి; ఉత్తరీయము జారుతున్నది. సుబ్రహ్మణ్యము మూర్ఖత్వమూ అతని ఆకారము చూచి కొంచెము భయముతో కాలిబాట నుండి అవతలికి తొలగ నుద్దేశించుతున్న కమలమ్మనతడు హఠాత్తుగా చేయిపట్టుకున్నాడు. పక్కన ఉండి చూస్తున్న సోమసుందరము నిర్ఘాంతపోయినాడు. ఆతనికన్నులు చీకట్లు కమ్మినవి. ఇంతలో కమల ముఖముచిట్లించుకొని ధుమధుమలాడుతూ కాలభుజంగివలె చేయి విదిలించుకొని ముందుకు సాగిపోయింది. సుబ్రహ్మణ్యము నిశ్చేష్టుడైనాడు.

కమల కొంతదూరము నడిచిపోయి సోమసుందరమువంక తిరిగి జాలిగొలుపుతున్న చూపులు ప్రసరింపచేసింది. ఆచూపులతనిహృదయంలో ములుకులువలె నాటినవి. అతనికి కర్తవ్యతాజ్ఞానము వచ్చేలోగా సుబ్రహ్మణ్యము తలవంచుకొని నెమ్మదిగా జారిపోయినాడు సోమసుందరము కొన్నిక్షణములపాటు అదేతీరున నిశ్చలుడై నిలిచి కొంతసేపటికి ధైర్యము తెచ్చుకొని ఆతని కళ్లఎదుటనే జరిగినఆ భయంకరవిషయమును గూర్చి 'ఏమివిరసము! ఎంతసాహసము! అని ఆలోచిస్తూ నెమ్మదిగా బడికి వెళ్లిపోయినాడు.

౪

ఇప్పుడు సోమసుందరుని మనస్సునందు తరంగములవలె తలంపులు పొరలి వస్తున్నవి. ఉదయమున కమలమ్మను సుబ్రహ్మణ్యము అవమానము చేయడము, అప్పుడు తన్ను కమల కరుణరసము ఒలుకుతున్న నేత్రాబ్జములతో చూడడము పదేపదే జ్ఞాపకము వచ్చి అతని మనస్సును కలతపెట్టసాగినవి. స్కూలులో ఉన్నంతసేపు పిచ్చివానివలె ఉన్నాడు.

సాయంకాలము మామూలు ప్రకారమతడు లక్ష్మీకాంతము గదికి వచ్చినాడు. లక్ష్మీకాంతమూ మాధవరావూ మాట్లాడుకుంటున్నారు. వచ్చిన సోమసుందరాన్ని చూడగానే లక్ష్మీకాంతము "ఒరేయి!, నీవు రోజురోజు కిట్లా అయిపోతున్నావేమిరా?" అన్నాడు. మాధవరావు లక్ష్మీకాంతాన్ని చూచి వికటంగా కన్ను గీటినాడు. సోమసుందరము మనస్సు అక్కడ లేదు. అందుచేత వారి పరిహాసపుమాటలు అతను వినిపించుకోలేదు. ఏమీ బదులు మాట్లాడకుండా కాస్తసేపు అక్కడ ఉండి సోమసుందరము లేచి వెళ్లుతున్నాడు. వెనకనుంచి లక్ష్మీకాంత మాధవరావులునివ్వెరపోయి అతనివంక రెప్పవాల్చక వికటపుచూపులతో చూస్తున్నారు.

సోమసుందరుని హృదయమంతా కమలతో నిండి ఉన్నది. అతను ఇప్పు డెక్కడికి వెళ్లుతున్నాడో అతనికే తెలియదు. లక్ష్మీకాంతం దగ్గరకు వచ్చేటప్పుడుగాని మళ్లీ తిరిగి వెళ్లేటప్పుడుగాని నిత్యమూ కనపడే కమల మనోహర రూపము నే డతనికి కనబడలేదు. సుబ్రహ్మణ్యం చేసిన సాహసకార్యానికి ఆమె ఎంత సిగ్గు పడుతున్నదో! అతని పక్కనే ఉండి అది నివారించలేకపోయినందుకు తన మీదకూడా కమలకు అసహ్యము కలిగిందేమో! ఈవిధంగా మనోవేదనపడుతూ కాళ్లు నడిపించుకొనిపోయిన చోటికి వెళ్లిపోయినాడు.

రాత్రి ఎనిమిదిగంట లయినది. పండు వెన్నెల కాస్తున్నది. భోజనమయినతర్వాత వాకిట్లో అరుగుమీద కూర్చున్న సోమసుందరుని మనస్సు తపిస్తున్నది. కమల తనను క్షమించినట్లు తెలుసుకోనిది అతని ఆవేదన శాంతించదు. చివాలున లేచి మాధవరావింటి వేపు వెళ్లినాడు.

ఆ వేపుగా ఎవరో పెళ్లివారు ఊరేగుతున్నారు. గుంటూరునుంచి రామదాసు మేళము వచ్చింది. సన్నాయిమీద రాళ్లు కరిగేట్లు నాగస్వరము వాయిస్తున్నారు. వేరేమీ ఆలోచించకుండా, పెండ్లికొడుకునూ పెండ్లికూతురునూ చూడకుండా, సోమసుందరము మేళమువద్దకు పోయి నిలుచున్నాడు. గానము మధురంగా ఉన్నది. రాగం వింటూన్న కొద్దీ సుందరముహృదయము అనేక మార్పులు చెందుతూ ఉన్నది. అతని ఆత్మ కొంత శాంతించింది.

సంగీతమాగిపోయింది; ఊరేగింపు సాగిపోతున్నది. అన్నిరకాలవాయిద్యములూ అతని శ్రవణములలో కర్ణకఠోరంగా ప్రవేశిస్తున్నవి. అక్కడనే నిలబడి అయ్యరుగారి ఇంటి వైపు చూచినాడు.

వాకిట్లో కమలమ్మ నిలుచున్నది. ఆమె తనవైపు చాలాసేపటినుంచి తదేకధ్యానంతో చూస్తున్నట్లు గ్లాసు లైట్ల వెల్తుర్లో అతనికి స్పష్టంగా కనపడ్డది. వాళ్ల ఇద్దరిచూపులు కలిసి సిగ్గుతో ఒంశాంతితో పెనుగులాడినవి. ఆమె అప్పుడు తెల్లని వలిపెపుచీరె కట్టుకొని గ్లాసు లైట్ల కాంతితో మరింత ప్రకాశమానముగా ఉండి పండువెన్నెలశోభను తిరస్కరిస్తూ నిలుచుని ఉన్నప్పుడు సాక్షాత్తు మోహినీవిగ్రహం లాగా సోమసుందరానికి కనబడ్డది. ఇప్పటి కెన్నోసారులు ఆమె అతన్ని చూచి ఉన్నది; అత నెన్నోసారులు ఆమెను చూచి ఉన్నాడు. కాని ఈరోజునమాత్రము ఎందువల్లనోఆమెచూపు అతన్నికలచివేసింది. మునుపెన్నడూ తనలో కలగనిభావాలు అతని హృదయంలో అప్పుడు మెరుపు మెరిసినట్లు ఉద్భవించి అతనికి 'అర్థము' గాకుండా బాధ పెట్టినవి.

మార్పు చెందిన హృదయముతో సోమసుందరము మాటిమాటికి కమలమ్మ ఇంటి వైపుకు తిరిగి తిరిగి చూస్తూ నెమ్మదిగా ఇంటికి వెళ్లిపోయినాడు. రాత్రి పన్నెండు కూడా దాటింది; ఇంకా వానికి నిద్ర పట్ట లేదు. చాలాసేపు పక్కపై ఇటు అటు అశాంతితో తిరిగి సుబ్రహ్మణ్యము కమలచేయి పట్టు

కొన్నట్లూ కమల తనవైపు ఏదోగా చూచినట్లూ కలవరిస్తూ ఎట్లాగో నిద్రపోయినాడు.

తెల్లవారింది. రాత్రి నిద్రలేని బద్ధకముతోనూ మనస్సు నింకా వదలి పోని ఆందోళనముతోనూ సోమసుందరము అరుగుమీద కూర్చుని దంతధావనము చేసుకుంటున్నాడు. ఇంట్లోవాళ్లంతా ఎవరి పనిమీద వాళ్లున్నారు. గడిచిన రాత్రి జరిగిన సంగతి ఊరికే ఆలోచిస్తూ నోట్లోపెట్టిన వేలు కదపక అట్లే ఉంచుకొని నేలవంక చూస్తున్నాడు. అప్పుడు హఠాత్తుగా వాని అన్నగారు కళ్లెఱ్ఱ చేసుకొని అతని వద్దకు వచ్చి వానిగడ్డము పట్టుకొని మోటుగా ముఖము పైకెత్తినాడు. సోమసుందరము ఉలిక్కిపడ్డాడు "ఒరే వెధవా! ఆ వెధవసహవాసముచేసి చెడిపోతున్నావట్రా!" అని గద్దించి పలుకుతున్న అన్నగారిమాటలు అతనికి వినబడ్డవి. ఈ సందడి విని వాళ్లక్కగారు ఇంట్లోనుంచి పరిగెత్తికొని వచ్చి అన్న మోటుతనము చూచి "పొద్దున్నే లేవగానే చిన్నవాణ్ణి పట్టుకొని అట్లా తిడతావేమిరా?" అన్నది. ఆమాటకు మరింత కోపంతో అన్న తమ్ముణ్ణి పట్టుకొని ఇటు అటు విదిలించి 'వీడా! పాడుసావాసాలవల్ల చెడిపోతున్నాడు!" అన్నాడు.

"ఏమిచేశాడేమిరా"? అని అక్క అడిగింది.

"ఏమని చెప్పమన్నావు! చెప్పుకుంటే సిగ్గుకూడానూ!" అని అన్న ధుమధుమలాడుతూ వెళ్లిపోయినాడు.

అక్కగారా మాటలకు నివ్వెరపోయింది.

ఇప్పటివరకూ సోమసుందరము ఇంట్లో వాళ్లెవరిచేతనూ ఒక్కమాటకూడా పడి ఎరగడు. అతని సత్ప్రవర్తనమూ శాంత స్వభావమూ కోమలబుద్ధి ఇంట్లో అందరికి ఆశ్చర్యం కలిగించేవి. అతను అభిమానవంతుడని తెలిసి ఇంట్లో అంతా బహుఆదరించే వాళ్లు. అందులో పసివాడు!

ఈవిధంగా అన్నగారు అని ప్రంపడానికి కారణాము అతని నిష్కళంక హృదయానికి ఏమీ కనపడలేదు. తనను ఎప్పుడూ ప్రేమాతిశయంతో చూచే అకళంకుడైన తన అన్నగారు నిష్కారణంగా ఏపాపమూ ఎరుగని తన్ను దూషించిన మాట లతనిహృదయమును శూలములవలె భేదించినవి. అదికూడా అక్కగారిముందు తనకు పరాభవము జరగడము మరింత కష్టకారణమైనది.

అతనికి పిచ్చి ఎత్తినట్లయింది. దానికి తోడుగా ఇంట్లోవాళ్లంతా అతనిమెడల ఏదో వింతగా ప్రవర్తించ సాగినారు. అవమానము కలిగినతర్వాత ప్రథమోద్రేకము కొంత శాంతించిన పిమ్మట అతను అన్నగారి కటువంటి దురభిప్రాయము తనపై కలగడానికి కారణమేమని ఆలోచింప నారంభించినాడు. మనస్సు పరిపరివిధాల పోయింది. తానా మధ్యను చేసినపనులు పలికిన మాటలు మెరుపులు మెరిసినట్లు వెంట వెంట అతని మనోవీథిలో పొడగట్టినవి. కాని అతను ఎంత శోధించుకున్నా సోదరుడు ఆవిధంగా కోపించడానికి తగిన హేతువు కనుపించలేదు. పోనీ, ఎవరైనా గిట్టనివాళ్లైనా కల్పించి సాకీలు

చెప్పినారా అంటే అతని కటువంటివాళ్లు ఎవరు లేరే! అతన్ని చూచిన ప్రతివానికీ అతని మీద ఒకవిధమైన ప్రేమ కలిగేది. ఆలోచించిన కొద్దీ అతనిమనస్సునందు కల్లోలము ఎక్కువ కాసాగనది. సుబ్రహ్మణ్యము ఆవెనటి రోజున వీథిలో పట్టపగలు కమలచేయి పట్టుకొన్నప్పుడు తాను దురదృష్టవశాత్తుగా అతనివెంట నున్నసంగతి జ్ఞప్తికి వచ్చినది. అప్పుడెవరో ఒకరిద్దరు చూచి ఉన్నది కూడా పొడగట్టింది. "కాని ఆవిషయములో నేనే పాప మెరగనే! సుబ్రహ్మణ్యమును మొదటనే నివారించవలెనని ప్రయత్నము చేసినాను గదా! తర్వాత చీవాట్లుకూడా పెట్టినానే! ఇక నెన్నటికి ఆ దుర్మార్గునిముఖమువంక చూడనని ఒట్టుపెట్టుకున్నానుగా!" అని ఏమేమో వితర్కించుకున్నాడు. లోకానికి మనస్సు ప్రధానముకాదని పాప మాకుఱ్ఱవానికెట్లా తెలుస్తుంది!

౫

ఆరోజుమధ్యాహ్నము కమల కానరానికి మిక్కిలి చింతిల్లుతూ సుబ్రహ్మణ్యము కాలుగాలినపిల్లివలె ఆమెఇంటిచుట్టూ నడయాడుతున్నాడు. ఇంతలో చేయి కడుక్కొంటూ కమల అతన్నిచూచి లోపలికిపోయింది. వాడు కిటికీవద్దకు వెళ్లి చూరుడను నిలుచున్నాడు. వెళ్లినాడో లేదో అని కమల తొంగిచూచింది. అది సుబ్రహ్మణ్యము కనిపెట్టి గచ్చకాయంత తెల్లని కాగితపుచుట్టనొకదాన్ని కిటికీలో గుండా లోపల పడవేసి అక్కడనిలవక గృహాభిముఖుడై గబగబనడిచి పోతున్నాడు.

ఆసాయంకాలము సోమసుందరుడు లక్ష్మీకాంతం ఇంటికి వచ్చినాడు. దానిమ్మగింజలవంటి పలువరస కనపడేట్లు కిలకిలనవ్వుతూ రోజూవాకిట్లో కూచునే కమల నేడు కానరాకున్నది. మూర్ఖుడైన సుబ్రహ్మణ్యం ఏదో చేఉంటాడని ఊహించి అతను ఉగ్రుడైనాడు. లక్ష్మీకాంతంవాళ్లు తమదోవన తాము పేకాడుకుంటూ ఉంటే అతను వెళ్లి అరుగుమీద విచారమగ్నుడై కూచున్నాడు. సాయంత్రము ఆరుగంటలయినా కమలజాడ కనపడలేదు. ఇహ చేసేది ఏమీ లేక హృదయభారంతో ఇంటికి వెళ్లి పోయినాడు.

ఒకనెలరోజు లిట్లా గడిచినవి. మాధవరావు ఇంటివద్దసుబ్రహ్మణ్యము కనపడటము లేదు. కాని ప్రతిసాయంత్రమూ సోమసుందరుడొక్కడుమాత్రము ఆవీథిన లక్ష్మీకాంత మింటికి పోతూ ప్రతి ఇంటిమీదనూ తన కమలనేత్రములు సారించి అలంకరిస్తున్నాడు. కాని కమలమళ్లీ ఒక్కసారికూడా అతని కళ్లబడలేదు. ఆమె బయటికి రానందువల్ల ఆబజారుకంతకూ కళ తగ్గిపోయింది. కారణము తెలుసుకోవలెనని సోమసుందరానికి ఆదుర్దా ఎక్కువగుతున్నది. కాని అతనికేమి తెలియరాలేదు. రోజూ కమలాదర్శనవ్యగ్రుడై ఆశతో అతడావీథిన వెళ్లుతాడు. కాని రోజూ కొండంతనిరాశతో తిరిగివస్తాడు.

దసరాసెలవులు వచ్చాయి. బడి లేదు గనుక అత నిప్పుడు ఇంటిపట్టున ఉండక

బజార్ల వెంబడి తిరుగుతున్నాడు. ఒక నాడు ప్లీడరు గుమాస్తా లంతా కూడే తమలపాకుబీడీల దుకాణమువద్ద పదిమంది పోగయి బిగ్గరగా మాట్లాడుతూ ఉండడము చూచి సుందరము అక్కడికి వెళ్లినాడు. అతన్నిచూచి ఒకడు "మీ బావగారి గుమాస్తా ఎవరిప్పుడూ! సూరయ్యేనా?" అని ప్రశ్నించినాడు. సోమసుందరము దగ్గరకు పోయి "అవును" అని తమలపాకుబీడీ కొంటానికి జేబులు చూచుకుంటూ నిలబడ్డాడు.

గుమాస్తాలంతా కోర్టుసంగతులు మాట్లాడుకుంటున్నారు. "ఏరోయి, మన స్వామినాథయ్యరుగారిని గంజాము బదలాయించినారట. నాలుగురోజుల్లో ఆయనపోయి చార్జి పుచ్చుకోవాలట. బందరునుంచి, ఆయన ఎవరూ! సుబ్బారావుగారు కాబోలు సీకోర్టుకు వస్తారట అని ఒక గుమాస్తా ఇంకొకనితో అంటున్నాడు.

తమలపాకుబీడీ కొని నోట్లోపెట్టుకోబోతున్న సోమసుందర మీమాటలు విన్నాడు. ఏమది! అతని ముఖమంతా మారిపోయిందే! అతనికన్నులు అశ్రుపూరితములయినవి. కన్నీటిబొట్లు కారుతున్న దానిని తుడుచుకున్నాడు. పెదవులు విచిత్రముగా వణుకుతున్నవి. నిర్విణ్ణుడై అతడు బయలుదేరిపోయినాడు.

ఆరాత్రి అతనికి అన్నము సయించలేదు. వానితల్లి 'భోజనము సరిగా చేయలేదేమిరా'? అని అడిగింది. ఒంట్లో బాగాలేదన్నా డతను. తల్లి వళ్లుపట్టుకునిచూచింది. వళ్లు కాలుతున్నది. తీవ్రముగున జ్వరంతో నిద్రపోయినాడు.

పొద్దున త్రిఫలకషాయంతో శీతాంశురసము తల్లి ఇచ్చినది పుచ్చుకున్నాడు. కాని జ్వరము రెండు రోజులు పట్టినపట్టు విడలేదు. చలి పుట్టుతున్నప్పటికీ బయటికి రావాలని ప్రయత్నించినాడు. కాని ఇంట్లోవాళ్లు పోనియలేదు. అయ్యరుగారు ఇవాళో రేపో వెళ్లుతారు. సోమసుందరానికి ఆందోళన మరింత ఎక్కువయింది.

మూడవనాటికి సోమసుందరానికి జ్వరము కాస్త జారింది. ఆ సాయంత్రము వాకిట్లో అరుగుమీద వచ్చి కాసేపు కూర్చున్నాడు. అప్పుడు రామమోహన గ్రంథాలయమునుంచి తిరిగి వస్తూ లక్ష్మీకాంతము సోమసుందరుని చూచి 'ఒంట్లో బాగాలేదూ!' అని అడిగి పక్కనువచ్చి కూర్చున్నాడు. సోమసుందరము ఆరోజంతాలంకణప్రాయంగా ఉన్నందున బాగా మాట్లాడేశక్తి లేక నీరసించి హీనస్వరంతో మాట్లాడుతున్నాడు.

మాటలసందర్భాన లక్ష్మీకాంతము "మీ బావగారు ఈమధ్య ఇళ్లకోసము వెదుకుతున్నట్లున్నారు. నేనున్నగదికి ఎదురింట్లో ఉన్న అయ్యరుగారు ఖాళీచేసి వెళ్లిపోతున్నారు. ఆ ఇల్లు బాగానే ఉంటుం దనుకుంటాను!" అన్నాడు.

అయ్యరుగారిమాట రాగానే సోమసుందరానికి ప్రాణాలు లేచివచ్చినవి. ఇప్పటికే వెళ్లి పోయినాడేమో! కమలను ఒక్కసారి చూచేందుకు కూడా వీలులేక పోయిందే అని ఇన్నాళ్లూ దిగులుపడుతున్నాడు.

'అయ్యరుగారు వెళ్లుతున్నారా? ఎప్పుడు వెళ్లుతారేం?'

'రేపు ప్రొద్దున వాల్తేరు ప్యాసెంజరులో'

'ఏవూరికయినా బదలాయింపు చేసినారా రామీ?' అని ఎరగనివానివలె సుందర మడిగినాడు.

'ఎరగవా ఏమిటీ? గంజాము బదలాయించినారుగా!' అన్నాడు లక్ష్మీకాంతం. తర్వాత కొంతసేపు లోకాభిరామాయణము మాట్లాడి అతను వెళ్లిపోయినాడు.

౬

ఆరాత్రి సుందరానికి మళ్లీ జ్వరము వచ్చినది. భళ్లున తెల్లవారేసరికే, జ్వరమింకా పూర్తిగా జారకపోయినా, ఓపిక చేసుకొని లేచి ముఖప్రక్షాళనము చేసుకున్నాడు. జ్వరమింకా విడవనందున కూరగాయవైద్యాలతో ఇహ లాభము లేదని ఆపూట డాక్టరు కోసము కబురంపించినారు. డాక్టరు వచ్చి థర్మామీటరుతో చూచి 102 డిగ్రీల జ్వరమున్నదని ప్రక్కను నిలుచుని ఉన్న సోమసుందరుని తండ్రితో చెప్పి 'సీసా పంపించండి' మందిస్తాను. పిల్లవాణ్ణి గాలిలో తిరగనీయక కప్పుకొని పడుకోపెట్టవలెను.' అని మరీ మరీ చెప్పి వెళ్లిపోయినాడు.

గడియారము ఎనిమిది కొట్టింది. లక్ష్మీకాంతం చెప్పిన మాటలు సుందరం మరిచిపోలేదు. వాల్తేరుప్యాసెంజరు తొమ్మిదింటికి బయలుదేరుతుంది. ఒక్కొక్క క్షణము గడిచిపోయిన కొద్దీ అతని కావేగము ఎక్కువవుతున్నది. మతిపోయిన వానివలె పక్కమీద కాసేపు పడుకొని కాసేపు లేస్తున్నాడు. "నేను తప్పక స్టేషనుకు వెళ్లి నాకమల నొక్కసారి చూచి తీరాలి" అని నిశ్చయించుకొన్నాడు. కాని తల్లి ఎదుటనే కూచుని ఉన్నది. అతని ఆందోళన కనిపెట్టినఆమె ఎంతసేపటికీ అక్కడనుంచి కదలలేదు. ఇక చివరకు సోమసుందరము ఓర్చలేక లేచి నిలబడ్డాడు. 'ఎక్కడికి వెళ్లుతున్నావురా!' అని తల్లి అంటూనే ఉన్నది.

'ఇప్పుడే బయటికి పోయివస్తా'నని మెల్లగా వీధిలోకి జారినాడు. వెంటనే అతను అరండల్ సత్రమువద్దకు పోయి బండి ఎక్కి చురుకుగా తోలమని బండివానిని తొందర చేస్తూ స్టేషనుకు బయలుదేరినాడు. రయిలు దాటిపోతుందేమో అని అతను తహతహపడుతున్నాడు. బండి స్టేషనువద్ద ఆగింది. సోమసుందరము చురుకుగా దిగి ఆతురతతో వంతెన దాటి ప్లాటుఫారంటిక్కెట్టు తీసుకొని వాల్తేరు ప్యాసెంజరు ఆగే ప్లాటుఫారంమీదికి వెళ్లినాడు. రైలు ఇంకా ఉన్నందుకు అతనికి కాస్త మనస్సు కుదటపడ్డది. కాని అప్పటికే రయిలు వచ్చి పదిహేను నిమిషాలయింది.

సోమసుందరము సరాసరి ఆడవాళ్ల పెట్టె వద్దకు పరిగెత్తినాడు. అక్కడ కమల కనపడలేదు. వెర్రి ఎత్తినవానివలె ప్లాటుఫారముమీద ఈ చివరనుంచి ఆ చివరకు పరిగెత్తినాడు. సెకండుక్లాసుబండిలో స్వామినాథయ్యరుగారు కూచున్నాడు. ప్లాటుఫారముమీద గుమస్తాలు చేతులు కట్టుకుని నిలుచుని వినయంగా మాట్లాడుతున్నారు. కాని ఆ పెట్టెలో కూడా కమల లేదు. ఆమె కూచున్న

పెట్టె అతనికి అడావడిలో కనపడలేదు. అతని గుండెలుతటతటకొట్టుకుంటున్నవి. "వెళ్లేముందు కమల నొక్కసారి చూచే భాగ్యము కూడా నాకు లేదా!" అని విచారపడ్డాడు.

రైలు కూత వేసింది. గార్డు సిగ్నలు ఇచ్చాడు. దూరదేశము వెళ్లుతున్న మిత్రుల వద్ద వారి ప్రేమాస్పదులు సెలవు తీసుకొంటున్నారు. బండి సాగింది. సోమసుందరము దేహము కొయ్యవారుతున్నది. సాగిపోతున్న రైలు ఇంతలో ఆగింది. కమల ఉన్న పెట్టె సుందరానికి కనపడ్డది. అతని ప్రాణాలు లేచి వచ్చినవి. వేరేమీ ఆలోచించక అక్కడికి పరుగెత్తిపోయినాడు. 'కమలతో మాట్లాడడము ఎట్లా! పోనీ నావైపు చూడడమైనా లేదే!' అని దిగులుతో ఏమీతోచక నిశ్చేష్టుడై నిలవబడ్డాడు. మళ్లీ రైలు కదలబోతున్నది. గార్డు జండానుపట్టుకుని నెట్టుకుంటున్న జనాన్ని ఎట్లాగో బండిలోకి ఎక్కించి తలుపు వేసి బుజ్జున బిగిలు ఊదినాడు. సోమసుందరుని ఆశలన్నీ అడుగంటినవి. కమల ముఖ కూడా చిన్న పుచ్చుకొనే ఉన్నది. ఆమె హ యములో ఇప్పుడేమి భావములు నా మాడుతున్నవో ప్రేమ తెలిసిన వాళ్లకే గా తెలియవు. సోమసుందరాన్ని ఆమె ఇంకా చూడలేదు. చివరకు సుందరము ధైర్యము చేసి ఓరగా నిలుచుని ఎలుగు బడుతున్న స్వరముతో 'కమలా'! అని పిలిచినాడు. ఆస్వరము బాధ పడుతున్న వాని మూల్గు వలె నున్నది. కాని పిలుపుగా లేదు.

కమల అతని వైపు తిరిగి చూచింది. ఆమెముఖము వెలవెలబారింది. వక్షస్థలము కంపిస్తున్నది. వేడి నిట్టూర్పు విడుస్తూ అమృతము ఒలుకుతున్నదృష్టులతో సోమసుందరాన్ని ముంచివేసింది.

"సుందరము...'కమలా'! అనిపిలిచినాడు...కమల అతనివైపుతిరిగిచూచింది. ఆమెముఖము వెలవెలబారింది."

గార్డు జండా చూపించినాడు. రైలుకూత వేసి కదిలింది. ఇక కంటికి కనబడకుండా కమల ఎగిరిపోబోతున్నది. కమలా సోమసుందరులు ముగ్ధులై ఒకరివంక నొకరుచూచుకుంటున్నారు. సోమసుందరుని హృదయం కొట్టుకోనారంభించినది. హృదయము వేయి సుత్తు

లు పెట్టి చితుకకొట్టు తున్నట్లు భావించి పరి తపించినాడు. కమల కన్నులలో నీరు గిరు క్కున తిరిగింది. నిస్సారముగా నున్న తన సాహులత నామె బయటికి చాచి సోమసుం దరునివంకకు ఊపింది! 'మరచిపోవద్దు' అని కోకిలస్వరము మృదుమధురంగా సోమసుం దరుని చెవులలో ప్రతిధ్వనించి పులకరింప చేసింది.

రైలు ప్లాటుఫారం దాటింది. తన కంబు కంఠము సారించి అతని వైపు చూస్తున్న కమలముఖబింబము కనబడు తున్నంతసేపూ సోమసుందరుడు తన్మయుడై ప్లాటుఫారము మీద నిలుచున్నాడు. గంటకు ముప్పదిమైళ్ల వేగముతో రైలు అతనివద్దనుంచి కమలమ్మ ను క్రూరముగా ఎత్తుకుని పోతున్నది. మళ్లీ వాళ్లు జీవితములో ఎట్లా కలుస్తారు!

సోమసుందరము నిశ్చేష్టుడైనాడు. చెమటలు దేహమునిండా కారుతున్నవి. హృ దయభారంతో ఎట్లెట్లో నెమ్మదిగా వంతెన దాటి బండిలో వచ్చి పడ్డాడు. ఇంతవరకూ తాను జ్వరముతో బాధ పడుతున్న సంగతి మరచిపోయినాడు. బండిలో ఎక్కగానే అతని బలహీనత తెలియవచ్చి సొమ్మసిలినట్లు పడు కున్నాడు.

బండి అరండలు సత్రమువద్దకు వచ్చి నిలిచింది. సత్రములో బొప్పాయికాయలను కోసుకో వచ్చిన అతని తమ్ముడు ఎదురై 'నా న్నగారు నీకోసము వెతుక్కుంటున్నారు' అని చెప్పినాడు. ఆమాటలు విని సోమసుందరము ఇంటికి పరుగెత్తినాడు. ఎదురుగా తండ్రి వచ్చి 'వెళ్లవద్దని ఎంత చెప్పినా వినక గాలిలో షికార్లు చేసివచ్చినావా?' అని కోపపడినాడు.

సోమసుందర మామాటలు వినిపించు కోకుండా ఇంట్లోకి వెళ్లి పచ్చడము కప్పుకుని కన్నీరు కాల్వలై పారేటట్లు విలపిస్తున్నాడు. కొద్ది సేపటిలో కప్పుకున్న పచ్చడమంతా కన్నీటితో తడిసిపోయింది.